

Metoděj Martin Frank (1873–1939)

Autorka: Dagmar Smolíková; životopis byl napsán pro výstavu Pax et Bonum. Kapucíni v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1618–2018, otevřenou v dubnu 2018 v pražské Loretě (www.loreta.cz).

Malá čepička na hlavě, pod pelerínou obnošený hábit, těžké vysoké boty a rychlý krok. To je obraz Metoděje Franka, který se uchoval ve vzpomínkách pamětníků i na několika starých fotografiích. Stále někam spěchal: zpovídat, zaopatřovat nemocné nebo pohřbívat na centrálku, největší městský hřbitov v Brně.

Ze Sudkova do Prahy

Metoděj Martin Frank přišel na svět 12. dubna 1873 v rolnické chalupě moravského Sudkova¹. Jeho rodičům Martinovi² a Anně³ se o pět let později narodil ještě jeden syn, Jan⁴. Otec však předčasně zemřel. A přestože v obci žili jeho dva mladší bratři i příbuzní vdovy⁵, poručníkem nezletilým hochům se stal sudkovský rolník Petr Ptáček⁶, který manželům svědčil na svatbě⁷. Brzy se ukázalo, že to nebyla zrovna šťastná volba. Zatímco malý Martin chtěl studovat na gymnáziu, jeho poručník s ním měl jiné plány: zůstane v Sudkově a jako starší z bratrů převezme hospodářství⁸.

Nakonec si však Martin s pomocí své matky studia vyvzdoroval⁹ a v roce 1885 nastoupil na Slovanské gymnázium v Olomouci¹⁰. Nicméně rodina neměla dost prostředků, aby jej dlouhodobě finančně podporovala, zvláště když chtěl ve studiích pokračovat a stát se diecézním knězem¹¹. A tak Martin 17. srpna 1892 zaklepal na bránu kapucínského kláštera v Olomouci a na radu bratří ještě téhož dne napsal provinciálovi: „Prodělav šestou gymnasiální třídu a uváživ se o svém budoucím povolání, umínil jsem sobě vstoupiti do kláštera, a to Serafínského Otce Františka...“¹² O čtyři dny později už mohl psát znovu: „Touha má skutečně také došla svého splnění, když jsem od Vás

1 Opavský archiv, Matrika narozených, inv. č. 8403, 1865–1897, Postřelmov–Chromeč–Sudkov, s. 466.

2 Martin Frank se narodil 3. 11. 1848, zdroj: Opavský archiv, Matrika narozených, inv. č. 8402, 1834–1864, Postřelmov–Chromeč–Leština–Sudkov, s. 238.

3 Anna, rozená Balcárková, se narodila v Postřelmůvku 13. ledna 1847 do rolnické rodiny, která se později usadila v Sudkově; zdroj: Obecní úřad v Postřelmově, Matrika zemřelých, Sudkov–Chromeč, časový rozsah 1868–1948. S Martinem Frankem se vzali 20. 6. 1871 ve farním kostele v Postřelmově; zdroj: Opavský archiv, Matrika oddaných, inv. č. 8405, 1844–1872, Postřelmov–Chromeč–Leština–Sudkov, s. 146. S manželem a dětmi bydlela v Sudkově č. p. 80.

4 Opavský archiv, Matrika narozených, inv. č. 8403, 1865–1897, Postřelmov–Chromeč–Sudkov, s. 493. Jan zemřel 7. 3. 1955 (vepsáno do matriky jako poznámka, stejně tak o jeho sňatku v roce 1913).

5 Vše se dá dohledat v sudkovských matrikách.

6 Toto jméno, resp. pouze „p. Ptáček“ uvádí ve svém svědectví Růžena Slouková (*10. 9. 1933), která je neteří Metoděje Franka. Ona sama si na něj nepamatuje, tvrzení opírá o vzpomínky své matky Anny, rozené Kobzové, původem ze Sudkova. Zdroj: Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

7 Onen „p. Ptáček“ je pravděpodobně totožný s Petrem Ptáčkem, který je v matrice oddaných – u sňatku rodičů Martina a Anny – podepsaný jako svědek, s poznámkou, že jde o rolníka ze Sudkova č. p. 31.

8 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997. Později poručnictví převzal Ferdinand Frank ze Sudkova, nejmladší bratr Martinova zemřelého otce; zdroj: Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Universita Olomouc, inv. č. 217, kniha 169, č. studenta 67.

9 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

10 Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Universita Olomouc, inv. č. 217, kniha 169, č. studenta 67.

11 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

12 Národní archiv v Praze, číslo fondu: 31, Řádový archiv kapucínů 16.–20. stol., díl II., inv. č. 31, č. krabice 148, Metoděj Frank, nefóliováno.

obdržel zprávu, že mě milerád chcete přijmouti, což mně nemalou radost způsobilo... Prosím Vás laskavě, mohl-li byste mně podati zprávu o tom, co všechno, jaké a jak mnoho prádla mám s sebou vzíti, jaké šaty mám s sebou přinést a jaké asi z mých nynějších knih mám s sebou míti. Také prosím, kolikátého září mám noviciát nastoupiti.“¹³ Martin měl obláčku 17. září 1892 v Praze na Hradčanech a přijal řeholní jméno Metoděj¹⁴.

U kapucínů

První rok noviciátu prožil v klášteře u Panny Marie Andělské na pražských Hradčanech¹⁵, ten druhý v Roudnici nad Labem, kde 30. prosince 1894 složil první sliby a o půl roku později dokončil středoškolská studia na tamním českém státním gymnáziu¹⁶. Další jeho kroky vedly do kláštera v Litoměřicích. Po tři léta zde navštěvoval biskupské bohoslovecké učiliště¹⁷.

Neobvykle rušným se pro Metoděje stal rok 1898. V pondělí po Květné neděli, jak píše své matce, přijal nižší svěcení: „Uděloval ho nejdůstojnější pan biskup ve zdejším seminářském chrámu Páně a udělil nám všem při tom také mnohá spasitelná napomenutí a přijali jsme také z jeho rukou nejsvětější Tělo Pána našeho Ježíše Krista. Před svěcením jsme měli jeden den exercicie, abychom se dobře na to připraviti mohli. Obřad sám byl velice dojmavý...“¹⁸

O deset dnů později, 14. dubna, ve čtvrtek před Bílou nedělí, složil spolu s dalšími dvěma bratry věčné sliby: „... P. Provinciál [sloužil] mši svatou, při které jsme byli u sv. přijímání a jak bylo po posledním svatém evangeliu, tedy jsme zase přišli k oltáři Páně v plášti a poklekli na stupních oltáře, zatímco P. Provinciál si sedl u oltáře na připravenou tam židlici a držel k nám slavnostní řeč, v níž rozebral pěkně ony tři evangelické rady, které zachovávatí jsme se odhodlali, totiž dobrovolnou chudobu, neobmezenou poslušnost a ustavičnou čistotu, a pravil zároveň, jak si svého svatého povolání máme vážiti zvláště v dobách nynějších, kdy vše touží po svobodě a požitcích, kdy kláštery jsou terčem posměchů, kdy svět nechápe, co to je těmi třemi evangelickými radami Pánu Bohu se zasvětití.“¹⁹

Téhož roku v Litoměřicích přijal rovněž podjáhenské a jáhenské svěcení, které připadlo na 7. července²⁰. Hned následující neděli, 10. července, pak byl vysvěcen na kněze²¹. Primiční mši svatou sloužil o týden později ve své rodné farnosti v Postřelmově²².

Na podzim už Metoděj bydlel v olomouckém klášteře a čekaly ho dva semestry na teologické

---

13 Ibidem, nefóliováno.

14 Ibidem, nefóliováno.

15 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 1, 24. 7. 1893, Praha-Hradčany.

16 Národní archiv v Praze, číslo fondu: 31, Řádový archiv kapucínů 16.–20. stol., díl II., inv. č. 31, č. krabice 148, Metoděj Frank, nefóliováno.

17 Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Universita Olomouc, inv. č. 217, kniha 169, č. studenta 67.

18 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 4, mezi 5. a 13. 4. 1898, Litoměřice. Datum onoho pondělí po Květné neděli bylo 4. dubna.

19 Ibidem, dopis č. 5, 15. 4. 1898, Litoměřice.

20 Ibidem, dopis č. 5. Databáze bratří kapucínů, Metoděj Frank přijal jáhenské svěcení 7. 7. 1898.

21 Provinční archiv kapucínů, Provinční kroniky, katalogy a periodika, Katalogy a direktáře III., 01 M 03, Catalogus Ordinis Minorum S. P. Francisci capuccinorum almae Provinciae Bohemo-Moravae pro anno jubilaeo 1900, Pragae 1899, s. 20. Metoděj Frank přijal kněžské svěcení 10. 7. 1898. Otázkou zůstává kdo a kde jej světil. V kněžských matrikách, případně v osobních matrikách biskupských úkonů, v olomoucké, litoměřické a brněnské (arci)diecézi se záznam o svěcení Metoděje Franka nevyskytuje. Podle archiváře Josefa Faktora z Arcibiskupství pražského se knihy světcenců z období před rokem 1918 zřejmě nezachovaly, eventuálně by mohly být „zastřené v neuspořádaném archivním fondu“; e-mail z 5. 2. 2018.

22 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, primiční obrázek s datem první mše svaté Metoděje Franka (17. 7. 1898).

fakultě: studium církevního práva, pastorální teologie a katechetiky²³. „A Pán Bůh buď pochválen, zkoušky obě mi šťastně dopadly a teď užívám volného času k novému zotavení,“ píše počátkem února své matce a dodává: „V Litoměřicích nebyly zkoušky žádnou lehkou věcí, ale zde teprve ne; to jsem na to koukal.“²⁴

Katechetou a novicmistrem

Na své první kněžské působiště musel jet takřka přes celou Moravu až do podhůří Šumavy²⁵. V sušickém klášteře dostal na starost výuku náboženství, kterou si značně oblíbil: „Do školy chodím náramně rád, zvláště letos se děti velmi dobře učí a ti největší darebáci většinou už vyšli ze školy, takže mám letos velmi hodné dítky; už u nich bývám třeba ¾ hodiny před vyučováním.“²⁶ A vypomáhal, kde bylo zrovna zapotřebí: „Poslední dny jsem se hodně nachodil. Bylo tady ve zdejší krajině biřmování a tak jsem chodil pomáhat zpovídat po farách... šel jsem tam někdy až skoro dvě celé hodiny pěšky cestami pěknými...“²⁷ Metoděj však obdělával nejen ony duchovní zahrady věřících, ale i tu klášterní – a se stejným nadšením: „Svoji zahrádku už jsem si zryl, a dá-li Pán Bůh ve zdraví dočkat se jara, zase ji osázím a pak se na to musíte sem přijít podívat, dokud jsem tady.“²⁸

Zda jeho maminka stihla do Sušice skutečně přijet, nevíme, nicméně začátkem září 1902 už jí píše z hradčanského klášteře: „Věřte mi, nemohu si tu jaksi zvyknout, ale snad to časem přece bude. Jak se mi zde nebude líbit, tak budu prosit, aby mě dali jinam, kde bych mohl chodit do školy. Je Vám to v té Praze prapodivné. Na mši sv. přijde tolik lidí, že je ani není vidět, a o zpovídání, to by se mohlo skoro zapsat, když někdo přijde. Je mi v té věci teskno po Sušici.“²⁹ A Sušickým se zase stýskalo po Metodějovi, například k Vánocům a Novému roku 1903 mu zaslali na 39 dopisů a pohlednic a zvali ho k sobě do farnosti³⁰. V Praze se Metoděj očividně trápil. Nebyl nadšený ani ze své nové role novicmistra: „Kdyby to raději byli dali jinému, každý je rád, že to nemá na starosti.“³¹ A nebavilo ho dokonce ani zahradničení: „Kvítí je tady v zahradě dost, ale zde mě to netěší, chodím okolo, jakoby tam nebylo.“³²

Zpátky na Moravu

Pražské intermezzo však trvalo jen krátce. Už v roce 1903 se Metoděj Frank stěhoval do Olomouce, kde zakotvil na plných jedenáct let³³. Jeho dopisy do rodného Sudkova už zase obsahovaly ono „jsem Bohu díky zdrav a spokojen“³⁴. Na Hané jej zaměstnávalo mnoho aktivit. Jezdil kázat na různé poutní mše, zastupoval nemocné faráře z okolí, pravidelně zpovídal řeholní sestry v arcibiskupském sirotčinci, děti ve školách i vojáky v kasárnách, zaopatřoval v nemocnici a vyučoval náboženství³⁵. A samozřejmě měl také své povinnosti v kapucínském kostele: „Já ale z toho

23 Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Universita Olomouc, inv. č. 217, kniha 169, č. studenta 67.

24 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 6, 7. 2. 1899, Olomouc.

25 Národní archiv v Praze, číslo fondu: 31, Řádový archiv kapucínů 16.–20. stol., díl II., inv. č. 31, č. krabice 148, Metoděj Frank, nefóliováno, jurisdikce pro Českobudějovickou diecézi, klášter v Sušici ze dne 28. 7. 1899.

26 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 8, 13. 11. 1901, Sušice.

27 Ibidem, dopis č. 7, 29. 4. 1901, Sušice.

28 Ibidem, dopis č. 8, 13. 11. 1901, Sušice.

29 Ibidem, dopis č. 9, 5. 9. 1902, Praha-Hradčany.

30 Ibidem, dopis č. 10, 6. 1. 1903, Praha-Hradčany.

31 Ibidem, dopis č. 9, 5. 9. 1902, Praha-Hradčany.

32 Ibidem, dopis č. 9.

33 Národní archiv v Praze, číslo fondu: 31, Řádový archiv kapucínů 16.–20. stol., díl II., inv. č. 31, č. krabice 148, Metoděj Frank, nefóliováno, jurisdikce pro Olomouckou diecézi, klášter v Olomouci ze dne 27. 8. 1903.

34 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopisy Metoděje Franka, např. č. 11 a 14, bez datace, č. 24, 25. 7., Olomouc.

35 Ibidem, dopisy z Olomouce, č. 11–34.

pěkného času moc nemám, sedím doma a silně pracuji postní kázání, v nichž probírám sedmero bolestí Marie Panny a částky svátosti pokání. Mám to kázání každou neděli odpoledne ve čtyři hodiny. Lidí je vždy plný kostel. Před kázáním je křížová cesta a po něm litanie se sv. Požehnááním... Modlete se za mě, aby mě pán Bůh sílil. Potřebuji toho. Jiní se k tomu neměli, takže nebylo vyhnutí a musel jsem to přijmout na sebe.“³⁶

Velkou pozornost věnoval Metoděj také misiím ve farnostech, kam byli kapucíni zváni: „Na těch sv. misiích ve Vrchoslavicích se mně líbilo... Byli tam dva kněží našeho řádu z Brna a já a byli jsme tam od 8. do 18. prosince.“³⁷ „Lidí byl vždy nabitý kostel, vzdor bezednému blátu, jež panovalo. Zvláště z jedné přífařené osady měli cestu ošklivou. Svaté svátosti přijalo asi 1400 lidí. Kázání jsem měl každý den na večer o ¼ 6 a v neděli při ranní. Pán Bůh mě skutečně sílil, neboť jsem se po celý ten čas cítil zdrav a svěží.“³⁸

Metodějova spokojenost s životem v Olomouci intenzivně prozařovala do jeho dopisů, typicky v podobě úžasu nad krásami přírody: „Teď nám tu všechny stromy pěkně kvetou, to je radost se na to dívat. Jsem tím krásným pohledem tak unesen, že se mně ani nechce do práce. Počasí je po několika silných bouřích překrásné, vše roste jako z vody.“³⁹ A opět s radostí zahradničil: „Ty věci od Vás mám už nasazeny. To zase bylo s rajskou zahrádkou pěkné.“⁴⁰ Nevynechal dokonce ani svou celou: „V oknech už mám mech a v něm nastrkané slaměnky, takže se stala z oken zimní zahrádka.“⁴¹

Nicméně, i když se nyní ocitl pouhých padesát kilometrů od Sudkova, nedařilo se mu kvůli pracovnímu vytížení navštěvovat své blízké tak často, jak by chtěl⁴². U dvou událostí však chybět nemohl: 26. května 1913 pochoval svou matku⁴³ a o dva týdny později pak ve stejném farním kostele v Postřelmově oddal svého bratra Jana s Annou Kobzovou, rovněž rodačkou ze Sudkova⁴⁴.

Následující rok se ale musel s Olomoucí rozloučit. Odjížděl odtud „s těžkým srdcem“⁴⁵. V půlce prosince 1914 jej totiž přeložili do Třebíče⁴⁶. „Tážete se, jak se mi zde asi líbí? Kdybych moh, ale ihned, ihned bych utek třeba o půlnoci,“ píše svému bratru a švagrové. „Ale děj se vůle Boží. Zatím prosím vroucně Boha a ještě vroucněji toto činí mnozí v celé říši, aby nám Pán Bůh dal jenom co nejdříve kýžený mír.“⁴⁷

Zde se Metoděj opět ocitl v nové roli; kapucíni totiž spravovali jednu ze tří třebíčských farností. Vedle křtů, zpovídání, pohřbů a výuky náboženství chodil zaopatřovat raněné vojáky do zdejší nemocnice a do budovy gymnázia, která se proměnila v lazaret⁴⁸. „Zdejší P. Quardián, ti nejdou

36 Ibidem, dopis č. 23, 1. 3. 1910, Olomouc.

37 Ibidem, dopis č. 15, 4. 1. 1904, Olomouc.

38 Ibidem, dopis č. 16, 9. 3. 1904, Olomouc.

39 Ibidem, dopis č. 11, bez datace.

40 Ibidem, dopis č. 11.

41 Ibidem, dopis č. 32, 12. 11. 1913, Olomouc.

42 Ibidem, dopisy z Olomouce, č. 11–34.

43 Obecní úřad v Postřelmově, Matrika zemřelých, Sudkov–Chroměč, časový rozsah 1868–1948. Anna Franková zemřela 24. května 1913 a byla pohřbena na farním hřbitově v Postřelmově.

44 Opavský archiv, Matrika narozených, inv. č. 8403, 1865–1897, Postřelmov–Chroměč–Sudkov, s. 493. Svatba se konala 10. června 1913.

45 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 35, 29. 12. 1904, Třebíč.

46 Diecézní archiv Biskupství brněnského, Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 3967, sg. C 2, ev. j. 1065, fol. 26. Dne 18. 12. 1914 žádá Aegid Pytlíček konzistoř o jurisdikci pro Brněnskou diecézi pro Metoděje Franka, který je „poslán do Třebíče na výpomoc“. Třebíčský kapucínský kněz Aegid Pytlíček totiž musel narukovat do války jako polní kurát.

47 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 35, 29. 12. 1914, Třebíč.

48 Ibidem, dopis č. 35, 29. 12. 1914, Třebíč.

nikam, ačkoli by ještě hodně mohli. A tak vše máme my dva na starosti, totiž já a P. Timothej...“⁴⁹

V Brně na centrálnce

Poslední a nejdelší řeholní štací se pro Metoděje stalo Brno. Do kláštera pod katedrálou přijel 24. listopadu 1916⁵⁰. „Teď jsem tu již 14 dní a mohu díky Bohu říci, že je to zde pěkné... Světnice mám tady dvě... mám tu také elektriku. Zatočím a už to svítí. Jedna světnička [je] menší, druhá větší a vevnitř z jedné do druhé dvěře.“⁵¹

Už krátce po svém příjezdu byl pověřen duchovní správou na brněnském Ústředním hřbitově⁵². Ráno obvykle trávil ve zповědnici kapucínského kostela⁵³, poté jezdil zpovídat řeholní sestry⁵⁴ a zaopatřovat nemocné; v itineráři měl i výpomoc ve věznici na Cejlu⁵⁵. Odpoledne pak patřilo „zahrádce“, jak největšímu městskému hřbitovu říkal. „Panečku, to je pole! Představte si tak v jedné rozloze asi 70krát naše pole u stavení,“⁵⁶ napsal do Sudkova s vysvětlením, že tam obvykle jezdí na půl třetí a odchází kolem páté nebo půl šesté. „[Pohřbů] bývá denně nestejně, tři, pět, osm, nejvíc bylo dosud několikrát po třinácti.“⁵⁷

Záliba Metoděje Franka v počítání vykonaných pohřbů vedla po jeho smrti k jistému nedorozumění, které tehdy otiskla řada novin. Napsaly, snad trochu senzacechtivě, že tento kapucínský kněz během svého působení na centrálnce, jak se lidově Ústřednímu hřbitovu dodnes říká, pohřbil 67, nebo dokonce 69 tisíc lidí⁵⁸. O něco střízlivěji to pojaly Serafínské květy, které uvedly „pouhých“ 60 tisíc⁵⁹. S jistotou však víme, že v letech 1918–1939 zde bylo do země pohřbeno kolem 55,5 tisíce zesnulých⁶⁰, dodejme, že různých konfesí či zcela bez vyznání. Navíc katolické matriky zemřelých

49 Ibidem, dopis č. 35.

50 Ibidem, dopis č. 36, 12. 12. 1916, Brno.

51 Ibidem, dopis č. 36.

52 Ibidem, dopis č. 36. Zdá se, že kapucíni měli duchovní službu na Ústředním hřbitově od samého počátku.

„Z centrálního hřbitova. K vykropení mrtvol na centrálním hřbitově jest od nynějška ustanoven jeden kněz od milosrdných bratří a jeden od kapucínů,“ napsala Moravská orlice, výtisk z 8. 12. 1883, s. 3. Kapucíni se této duchovní správy vzdali v roce 1947, v té době službu zastával Justýn Josef Nekula (1879–1963). Kvardián kláštera Eduard Václav Dospiva (1910–1971) to zdůvodnil přetrvávajícími těžkostmi mezi „farními úřady a hřbitovními knězem-kapucínem ohledně pohřbívání“. „Aby tato nepříjemná věc byla jednou provždy ukončena, rozhodl se podepsaný kvardianát vzdát se duch. správy na centrálním hřbitově a to počínaje dnem 15. března 1947. Toto rozhodnutí bylo učiněno na základě důvodů shora uvedených, z kterých je zřejmo, že hřbitovní kněz-kapucín je na hřbitově z milosti trpěn – bez jakýchkoli práv.“ Zdroj: Diecézní archiv biskupství brněnského, Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 3967, sg. C 2, ev. j. 1065, fol. 89. Další dopis od Eduarda Dospivy k témuž ze dne 7. dubna 1947, fol. 92.

53 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 47, 21. 3. 1924, Brno.

54 Šlo o Společnost Dcer křesťanské lásky sv. Vincence de Paul, která vedla dívčí sirotčinec na ulici Veslařská, zdroj: Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 36, 12. 12. 1916, Brno; Vondrová, K.: Působení ženských církevních řádů v Brně za první republiky, diplomová práce, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2009, s. 63. Zpovídal také sestry III. řádu svatého Františka v Brně na ulici Sirotčí, zdroj: Moravský zemský archiv v Brně, fond E 34, kart. č. 10, inv. č. 53, fol. 36.

55 Moravský zemský archiv v Brně, fond E 34, kart. č. 4, inv. č. 18, nefóliováno. Jde o knihu, do které duchovní správce věznice zapisoval, jaké úkony on či jiní kapucínští kněží daný den vykonali. Zápisy jsou z let 1906–1926, duchovním správcem byl v tu dobu vždy kvardián kláštera, další bratři-kněží do věznice chodili vypomáhat s liturgií, zpovídáním či zaopatřováním.

56 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 36, 12. 12. 1916, Brno.

57 Ibidem, dopis č. 36.

58 Moravská orlice, výtisk z 30. 9. 1939, s. 3, 67 000. Brněnská Svoboda, výtisk z 1. 10. 1939, 67 000. Moravské slovo, výtisk z 1. 10. 1939, 69 000. Svoboda, výtisk z 1. 10. 1939, 67 000. Lidové noviny, výtisk z 2. 10. 1939, skoro 70 000. Morgenpost, výtisk z 3. 10. 1939, 69 000. Selské hlasy, výtisk z 4. 10. 1939, s. 2, 69 000. Moravská Národní politika, výtisk z 5. 10. 1939, 67 000.

59 Serafínské květy, listopad 1939, č. 11, s. 211–212.

60 Handroušková, M., MUDr.: Hřbitovy a pohřbívání v Brně do r. 1947, Lékařské listy, ročník V., 1950, č. 10, s. 298–

dokládají, že hřbitovní kněz obstarával jen část pohřbů, tu druhou měl na starost kněz farní. Co tedy Metoděj po léta počítal? Zdá se, že kompletně všechny pohřby na centrální⁶¹. Nesčítal si své zásluhy, ale monitoroval celé to rozlehlé pole. Věděl o pohřbech nevěřících, o mrtvých, kteří byli do země uloženi bez obřadu, věděl i o hrobech opuštěných, o zemřelých, na něž už nikdo nemyslí. Za ty všechny se modlil a hroby zkrápl svícenou vodou. Sám povětšinou pohřbíval ty nejchudší⁶².

Když v květnu 1920 v olomouckém klášteře zemře bývalý provinciál Hubert Ettl, snaží se tamní generální vikář a velký kapucínský příznivec Jindřich Geisler přimět provinciála Kamila Pospíšila, aby zdejší komunitu posílil o Metoděje Franka⁶³. Argumentuje „zlými časy“, kdy členové čerstvě vzniklé Československé církve horlivě agitují mezi katolíky a vyzývají je k přestoupení z církve „římské“ do církve „národní“⁶⁴. „Odpadlíci... zde i na venkově štvou velmi náš dobrý lid, který se dá ale přilákati rouškou zbožnosti (zvrhlé) a ‚českosti‘. Na kapucíny ale přesto jen dají,“ píše Geisler a dodává, že Metoděje zdejší „kraj široko daleko zná“ a že „by zde konal velmi platné služby při vši své skromnosti“⁶⁵. Podobnými slovy se u provinciála přimlouvá i člen olomoucké kapucínské komunity Josef Zatloukal. Metoděje Franka nazývá svědomitým knězem, který „věrně plní své povinnosti“: „Toho by zde bylo velmi potřeba, poněvadž byl zde velmi oblíbeným zpovědníkem p. kanovníků, kněžstva i lidu.“⁶⁶ Provinciál však měl s uspořádáním olomouckého kláštera jiné plány; Metoděj proto i nadále zůstává v Brně.

Jako ocenění za svou kněžskou činnost obdržel v roce 1935 čestný titul auditor biskupské konzistoře⁶⁷.

Stále v Sudkově

Ať už Metoděj Frank pobýval kdekoli, rodný Sudkov pro něj zůstal po celý život srdeční záležitostí. Na kapucínskou primici v postřelmovském farním kostele vzpomínala jeho švagrová Anna ještě po letech jako na „velkou vesnickou událost“, ze které se radovali především „prostí, obyčejní lidé“⁶⁸. Ve farní kronice však o tom nenajdeme žádnou zmínku. Může za to přezíravost místních kněží, pro které synek z rolnické chalupy, jenž vstoupil do žebravého řádu, nebyl rovnocenným partnerem⁶⁹. Když se pak Metoděj v Třebíči zapojil do běžné správy farnosti, neopomněl v jednom z dopisů

---

301. Vacek, B., MUDr.: Velké Brno hygienické a sociální, nákladem vlastním s podporou ministerstva veř. zdravotnictví a těl. výchovy, Brno 1925, s. 139. Našinec, ročník 59, výtisk z 16. 11. 1923, s. 2.

61 V dopisech Metoděje Franka se nacházejí tři čísla, která se vztahují k počtu pohřbených a lze je porovnat s oficiální statistikou (viz pozn. 60). V dopise č. 45 z 16. 1. 1920 píše: „Za loni bylo 2817 a předloni 3523.“ V roce 1918 bylo na Ústředním hřbitově pohřbeno 3522 zemřelých, v roce 1919 pak 2317. V dopise č. 48 ze 7. 10. 1931 píše:

„V zahrádce jsme dnes přišli od nového roku k číslu 1800.“ Hrubým propočtem tohoto čísla bychom se na konci roku dostali na 2400 lidí. Z oficiálních čísel lze vyčíst, že roční průměr pohřbených v letech 1924–1936 byl kolem 2500.

62 Za láskou! Lidový obrázkový měsíčník Charity (milosrdné lásky) v Protektorátu, č. 11 (s. 205–208) a 12 (s. 227–229), 1939.

63 Národní archiv Praha, fond 31, inv. č. 24, č. krabice 119, Kapituly provinční a konventní, 1914–1922, nefóliováno, dopis z 5. 7. 1920.

64 Podrobněji k tématu např.: Tomáš Petráček: Sekularizace a katolicismus v českých zemích. Specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa, Moravapress, Ostrava, 2013.

65 Národní archiv Praha, fond 31, inv. č. 24, č. krabice 119, Kapituly provinční a konventní, 1914–1922, nefóliováno, dopis z 5. 7. 1920.

66 Ibidem.

67 Diecézní archiv Biskupství brněnského, Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 3967, sg. C 2, ev. j. 1065, fol. 517. V elektronické databázi bratří kapucínů je uvedeno, že Metoděj Frank dostal také válečné vyznamenání Piis Meritis (záslužný kříž pro vojenské duchovní). Rešerše Vojenského ústředního archivu z listopadu 2017 to nepotvrdila.

68 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

69 Ibidem.

poznámenat, že teď dělá přesně „totéž, co velební páni v Postřelmově“⁷⁰.

Nicméně časem se hroty zřejmě otupily a jméno Metoděje Franka proniklo i na stránky farní kroniky, a to v souvislosti se slavnostním otevřením modlitebny Českobratrské církve evangelické. Postřelmovský farář chtěl totiž využít Frankovy přirozené autority a popularity u místních lidí a pozvat jej do Sudkova na třídní pobožnost, která by akci stoupenců evangelické církve zastínila: „Tento kněz je v Sudkově velice oblíben a vážen i u odpůrců, takže může vykonati mnoho dobrého.“⁷¹

Velké oblibě se Metoděj těšil i u sudkovských dětí, byť některé k němu chovaly „spíše určitý uctivý odstup“⁷². Jakmile místní tamtamy roznesly, že „panáček Franku de“, běžely mu naproti. „Na jeho pohádky na kládách pod kůlnou chodily děti z půli dědiny.“⁷³ Byly mu v patách i v polích za Sudkovem, kde se rád modlíval⁷⁴.

Hodně úsilí věnoval zvelebení sudkovské kaple svatého Prokopa, kde vždy, když pobýval u své rodiny, sloužil mše svaté. „Slíbil mi jeden pán z Týnce komže pro ministranty...“⁷⁵ píše své matce v roce 1910 a o dva roky později: „Ty věci pro sudkovskou kapli již mám pohromadě a také krajky ke druhé albě. Je to vše pěkné. Jen aby to také pro kapli zůstalo.“⁷⁶ V jednom z pozdějších dopisů zase domlouvá výběr monstrance a pozlacení kalicha⁷⁷.

Na prvním místě se však velmi živě zajímal o to, co se děje v rodné chalupě. Nejen jsou-li všichni zdraví, ale také jak pokračují práce na poli, co počasí a jak se vydařila zabíjačka. Z dopisů je patrný vřelý vztah Metoděje k jeho matce a také spíše otcovský vztah k mladšímu bratru Janovi a jeho ženě Anně. Metoděj je často nabádá a poučuje, radí jim s výchovou dětí⁷⁸, ale také jim pomáhá⁷⁹, utěšuje v těžkých časech a neustále zahrnuje do svých modliteb. „Modlím se za Vás všechny, abyste vytrvali v klidu a odevzdanosti. Pán Bůh své věrné neopustí,“⁸⁰ píše do Sudkova, který se právě stal součástí Německé říše. Na každý dopis od svých nejbližších se těší a s obavami sleduje, když se jeho švagrová na čas odmlčí a píše jen bratr Jan.

Velkým tématem korespondence 30. let se stal synovec Josef. Metoděj mu zajistil místo v klášterní serafínské škole v Třebíči, kterou spravovali kapucíni a která byla určena pro chlapce z chudých rodin. Znamenalo to pro ně možnost dosáhnout středoškolského vzdělání na státním gymnáziu. Metoděj si přál, aby pak Josef pokračoval studiem teologie. Ten se však rozhodl pro lékařství. „Rodiče jej nenutili [stát se knězem], ale strýček, jehož celé srdce patřilo jen Bohu, to nedovedl pochopit a rodičům jejich povolenost vytýkal.“⁸¹

---

70 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 35, 29. 12. 1914, Třebíč.

71 Pamětní kniha farnosti Postřelmov, s. 125.

72 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, vzpomínky sudkovských pamětníků (František Dospiva).

73 Ibidem, vzpomínky sudkovských pamětníků (Anna Nimmrichterová, Metodějova neteř).

74 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997. Právě Metodějova neteř Růžena, později provdaná Slouková, si 16. června 2018 převzala za svého strýce ocenění: byl jmenován čestným občanem Sudkova.

75 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 23, 1. 3. 1910, Olomouc.

76 Ibidem, dopis č. 27, 20. 9. 1912, Olomouc.

77 Ibidem, dopis č. 50, 10. 7. 1935, Brno.

78 Janu a Anně Frankovým se narodilo celkem deset zdravých dětí: Anna, Jan, Julie, Ladislav, Josef, Marie, Miroslava, Ludmila, Růžena a František. Syn Jan od rodičů převzal hospodářství a po svém strýci Metodějovi zdědil rozsáhlou sbírku známek. Zdroj: rozhovor s Růženou Sloukovou, Sudkov, 27. 11. 2017.

79 „Když se jednou naše rodina dostala do dluhů, strýček celý finanční obnos uhradil... Zcela jistě to byly vyprosené milodary.“ Zdroj: Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

80 Soukromá sbírka Miroslava Jáně, dopis Metoděje Franka č. 52, 11. 10. 1938, Brno.

81 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy

Poslední cesta na centrátku

„Až vám jednou napíše ruka jiná,“ slýchávali Frankovi, když k nim Metoděj v posledních letech svého života jezdíval⁸². Trápila ho kýla a zánět slepého střeva⁸³ a on sám si uvědomoval, že by měl jít na operaci⁸⁴. V pondělí 25. září 1939 ještě pohřbíval na centrátku a v úterý zpovídal v kapucínském kostele⁸⁵. Poté byl hospitalizován v nemocnici u Milosrdných bratří, kde se podrobil operaci⁸⁶. Zemřel ve čtvrtek 28. září⁸⁷.

Pohřeb připadl na pondělí 2. října a podle tehdejších řádových zvyklostí se jej ujal kněz od minoritů Gabriel Lammel⁸⁸. Metodějovu zpovědnici ten den zdobily dvě kytice růží – rudých a bílých⁸⁹. „Dlouhá řada kněží, nechybělo asi mnoho do sta, kráčela před rakví, kostel kapucínský byl přeplněn účastníky pohřbu, náměstí kapucínské se lidmi hemžilo a po stranách na chodnících stálo lidí bez počtu. A kolik jich čekalo zatím již u brány centrátky a jaké spousty stály u hrobu, svorně Češi i Němci... Byl to věru pravý div! Prostý kněz v chudém kapucínském hábitě, jenž na veřejnost nevystupoval nikdy a nikde, ba, jenž se veřejnému hluku vyhýbal, shromáždil kolem své rakve u hrobu tisíce účastníků.“⁹⁰

Až s Metodějovou smrtí vyšlo najevo, jak hlubokou za sebou zanechal stopu. Noviny a časopisy přinášely vedle stručných oznámení ohledně jeho úmrtí také vzpomínky a různá svědectví⁹¹. Psaly o něm jako o obětavém zpovědníkovi⁹², oblíbeném knězi⁹³, dobrodinci brněnské chudiny, jehož „láskyplné slovo útěchy vždy provázela účinná podpora“⁹⁴, a v neposlední řadě také jako o člověku se smyslem pro humor⁹⁵. Mnozí lidé byli přesvědčení, že zemřel světec⁹⁶.

Sloukové z 27. 1. 1997.

82 Ibidem.

83 Diecézní archiv biskupství brněnského, Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 3967, sg. C 2, ev. j. 1065, fol. 104, úmrtní list, příčina smrti: Hernia scrotalis sin. Appendicitis.

84 Serafínské květy, listopad 1939, č. 11, s. 211.

85 Ibidem.

86 „Když již byl na smrtelném lůžku, pravil návštěvníkovi: ‚Tak vidíte, lenoším.‘“ Serafínské květy, listopad 1939, č. 11, s. 211.

87 Diecézní archiv biskupství brněnského, Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 3967, sg. C 2, ev. j. 1065, fol. 104, úmrtní list.

88 Za láskou! Lidový obrázkový měsíčník Charity (milosrdné lásky) v Protektorátu, č. 12, 1939, s. 227. V Brně bylo tehdy zvykem, že kapucína pohřbíval minorita a opačně.

89 Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04, kopie svědectví Růženy Sloukové z 27. 1. 1997.

90 Za láskou! Lidový obrázkový měsíčník Charity (milosrdné lásky) v Protektorátu, č. 11, 1939, s. 206.

91 Např.: Za láskou! Lidový obrázkový měsíčník Charity (milosrdné lásky) v Protektorátu, č. 12, 1939, s. 227–229.

92 Neděle, výtisk z 29. 10. 1939, s. 352.

93 Selské hlasy, výtisk ze 4. 10. 1939, s. 2.

94 Den, výtisk z 1. 10. 1939.

95 Za láskou! Lidový obrázkový měsíčník Charity (milosrdné lásky) v Protektorátu, č. 11, 1939, s. 207.

96 Ibidem. Povědomí o svatosti Metoděje Franka se podle vzpomínek Pavla Uhříka (*1949), kapucínského kněze t. č. brněnského kláštera, uchovalo mezi zaměstnanci Ústředního hřbitova. Když koncem prosince 1993 zemřel kapucínský kněz Martin Cyril Ptáček, pohřební služba na centrátku pro něj v rámci řádového hrobu určila místo, kde byl před více než půl stoletím pohřbený právě Metoděj. Při kopání se zjistilo, že jeho hrob je vyzděný cihlami. Bratři se od hrobařů dozvěděli, že to mělo sloužit k tomu, aby se jeho ostatky nepomíchaly s ostatky jiných kapucínů, protože tento člověk podle nich zemřel jako světec. Podobně o Frankovi smýšleli i někteří lidé ze Sudkova. Miroslav Jáně, zdejší rodák, dnes farář v Pohořelcích u Zlína, shromáždil svědectví pamětníků, články z dobového tisku i dávnou korespondenci. V roce 1999 pak spolu s dalšími sudkovskými farníky sepsal prosbu, která se dostala až na stůl tehdejšího provinciála kapucínů. Sudkovští se přimlouvali za možnost, aby bylo u Metoděje Franka zahájeno šetření o jeho životě a ctnostech, tedy jakýsi start případného svatořečení. Žádost nebyla vyslyšena. Zdroj: Provinční archiv kapucínů, Personalie bratří, Frank Martin – br. Metoděj, 10 F 04; rozhovor s Miroslavem Jáně, Brno, 21. 11. 2017.

